

N:o 55.

Ank. till Riksd. kansli den 20 april 1894, kl. 1 e. m.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om meddelande af lagbestämmelser i syfte att vid slagt af husdjur minsta möjliga lidande måtte tillfogas djuren.

En af herr *Treffenberg* inom Första Kammaren väckt motion, n:o 16, som blifvit till lagutskottets behandling hänvisad, är af följande lydelse:

För befrämjande af ett humanare förfarande vid slagt af kreatur hafva, efter hvad känt är, under de senare åren flerehanda åtgärder vidtagits, såväl från enskildes och de s. k. djurskyddsföreningarnas sida som af offentliga myndigheter.

I sådant syfte utfärdades nemligen i december månad år 1891 ett af talrika framstående personer ur skilda samhällsklasser i de nordiska länderna undertecknadtt upprop till allmänheten med uppmaning att genom slagtmasker eller andra ändamålsenliga apparater låta bedöfva de djur, som slagtas. Vidare och för samma ändamål hafva djurskyddsföreningarna sökt verka genom spridande af skrifter och understöd åt tidskrifter i djurskyddsvänligt syfte, hvarjemte särskildt svenska allmänna djurskyddsföreningen uti till landshöfdingarne i länen stäld skrifvelse den 19 februari 1892, med öfverlemnande af ofvannämnda upprop, anhallit om deras kraftiga medverkan för befordrandet af ett mildare behandlingssätt af slagtdjuren. I depna skrifvelse yttras följande:

Bih. till Riksd. Prot. 1894. 7 Saml. 31 Häft.

»I många trakter af vårt land tillgår ännu slagtningen på det sätt, att djuren kullkastas genom rep, hvilka fästas ofvanom djurets klöfvar, hvarefter och sedan djuret lagts på rygg med fötterna bundna uppåt, djurets hals utan vidare uppskäres och matstrupen utdrages samt ombindes, för att det blod, som kommer från halsåbrorna, ej skall blifva förorenadt — hela denna hemska operation utan all föregående bedöfning.»

Ändtligen hafva nästan alla länsstyrelser, delvis med anledning af förenämnda skrifvelse, i utfärdade kungörelser fäst allmänhetens uppmärksamhet på grymheten och lagstridigheten uti ofvannämnda förfarande samt förständigat kronobetjeningen att, der goda råd och varningar lemnas utan afseende, bereda allvarlig tillämpning af stadgandet i 18 kap. 16 § strafflagen.

Oaktadt man torde kunna antaga, att, till följd af en stigande upplysning och här ofvan omnämnda förenade bemödanden från myndigheternas, djurskyddsföreningarnas och enskildes sida, på många ställen i vårt land ett humanare tillvägagångssätt vid slag af kreatur under de senare åren gjort sig gällande, måste det dock befaras, att det öfvervägande flertalet af djur ännu slagtas på ett sätt, som långt ifrån öfverensstämmer med de kraf, som pligt och barmhertighetskänsla ställa på människan i hennes förhållande till djuren; och sant erinrar svenska allmänna djurskyddsföreningen i sin ofvannämnda skrifvelse derom: att urgamla bruk i detta fall, huru grymma de än äro, dock icke lätt låta förändra sig; att en stor del af den befolkning i vårt land, hvilken växt upp, utan att dess tanke blifvit fäst på djurens lidanden, ogerna öfverger dessa bruk samt att samma bruk än mera ogerna öfvergifvas, då ett mildare behandlingssätt af djuren blir förenadt med någon, om ock ringa kostnad och omsorg.

Betydelsen likväl af ett sådant mildare behandlingssätt, eller vigten af hvarje anordning, som afser att i möjligaste mån vid slagt bereda kreaturen en smärtfri död, framgår bäst af en beräkning öfver det antal djur, som årligen slagtas i vårt land. I sådant afseende inhemtas af Stockholms stadsfullmäktiges beredningsutskotts för någon tid sedan afgifna utlåtande öfver väckt förslag till lagbestämmelser om slagthus-tvång och kontroll öfver animaliska födoämnen i hufvudstaden, att år 1889 endast i Stockholm och dess närmaste grannskap slagtades, enligt slagtarnes egna uppgifter, 23,430 stycken storboskap, 18,998 kalvvar, 13,335 får, 19,655 svin samt 1,603 hästar, eller tillsammans öfver 77,000 djur. Vidare och enligt i England uppgjorda statistiska beräkningar förbrukas i medeltal något öfver 39 kg kött pr individ och år i Sverige. För den händelse, att storboskap uteslutande användes, skulle enligt

denna beräkning omkring 760,000 sådana djur årligen slagtas, men all den stund slagtdjuren till ett öfvervägande antal (öfver två tredjedelar) utgöras af mindre husdjur, kommer summan af årligen inom Sverige slagtrade djur att belöpa sig till omkring 4 millioner, allt lågt beräknadt.

På kontinenten har man redan på många ställen egnat slagtfrågan nödig uppmärksamhet. I hertigdömet Sachsen-Meiningen stadgades genom lag af den 23 maj 1891 och i konungariket Sachsen i mars månad år 1892, att blodaftappningen vid slag af alla husdjur skall föregås af bedöfning, och för öfrigt förefinnas vid alla offentliga slagthus i Tyskland och Österrike särskilda bestämmelser för slagsättet, hvarigenom humanitetens fordringar tillgodoses. Äfven i Schweiz är slag utan bedöfning förbjuden. I vissa reglementen, t. ex. i Bernburger slagthusförordningen, äro bestämmelserna synnerligen noggranna, såsom framgår af följande i denna förordning förekommande paragrafer:

§ 4. Hvarje rå och plågsam behandling af slagtboskap är förbjuden.

§ 7. Boskap, som ställes in i slagthus för längre tid än 24 timmar, skall af egaren förses med tillräckligt foder, i annat fall sörjer slagthusförvaltningen för utfodringen.

§ 10. Dödandet af djuren skall verkställas på ett möjligast snabbt och smärtfritt sätt. Magistraten bestämmer, huru det ändamålsenligast bör ske. Slagten får verkställas blott af öfvadt och tillräckligt kraftigt folk, kontrolleradt af uppsyningsmannen; ööfvadt folk är en gång för alla förbjudet att befatta sig dermed.

§ 11. Slagtdjuren få införas i slagtrummet först sedan alla förberedelser för slagten äro vidtagna.

Derjemte stadgas, att dödandet af nötkreatur och hästar skall ske medelst användande af slagtmask, samt att småboskap och svin skola före slagten medelst klubba eller hammare döfvas o. s. v.

Liknande föreskrifter hafva slagthusen i Bremen, Würzburg, Hannover, Chemnitz, Mühlheim, Iserlohn, Erfurt m. fl.

Hvad åter vårt land angår, så har väl frågan om lagstiftningens ingripande till åstadkommande af ett mildare behandlingssätt af slagtdjur en gång tillförene blifvit inom Riksdagen väckt genom en år 1887 i Riksdagens Andra Kammare af herr *P. Zimdahl* i ämnet afgifven motion angående ändring af 18 kap. 16 § strafflagen; men sedan lagutskottet i deröfver afgifvet utlåtande upplyst, att förarbeten redan blifvit vidtagna till den af Kongl. Maj:t i skrifvelse den 15 november 1884 lagberedningen ålagda revision af strafflagens straffbestämmelser,

vid hvilket förhållande det syntes utskottet olämpligt, att Riksdagen för det dåvarande skulle vidtaga någon åtgärd till åstadkommande af ändring i strafflagen, blef utskottets afstyrkande utlåtande af Riksdagens begge kamrar bifallet.

Nu hafva emellertid Dalarnes, Karlshamns, Borgholms, Hernösands, Gotlands, Vexjö, Göteryds, Linköpings, Strengnäs, Karlskrona, Sköfde och Göteborgs djurskyddsföreningar, »Djurvännernas nya förening» och många enskilda djurvänner anmodat mig att att vid riksdagen väcka motion i syfte: *dels* att få slaggt af åtminstone större husdjur utan föregående fullständig bedöfning betraktad såsom grymt djurplågeri, *dels* att den i 18 kap. 16 § strafflagen befintliga bestämmelsen, som gäller uppenbar grymhet mot egna eller andra kreatur, måtte utsträckas att gälla äfven för andra djur än husdjuren, och *dels* att bötesbeloppet för ifrågavarande lagbrott icke finge understiga 15 kronor.

Hvad nu de båda sistnämnda önskningsmålen angår, så och då befaras kan, att förslaget om den i 18 kap. 16 § strafflagen förekommande skyddsbestämmelsens utsträckning äfven till andra djur än husdjur skulle, om samma förslag blefve lag, i tillämpningen kunna medföra stora svårigheter och mången gång leda till missbruk och trakasserier, samt då förslaget att höja bötesminimum för vissa arter af djurplågeri icke torde kunna påräkna framgång med mindre än att styrkas kunde — hvarom dock all utredning saknas — att domstolarne i allmänhet allt för mildt bedömde hithörande förseelser, så har jag icke ansett mig hafva tillräckliga skäl för att tillmötesgå de respektive djurskyddsföreningarnas framställningar i ofvanberörda båda hänseenden. Deremot, och beträffande det återstående af samma föreningar framställda förslaget om att få slaggt af åtminstone de större husdjuren utan föregående bedöfning betraktad såsom djurplågeri, så och enär det kulturintresse, som är fäst vid denna del af djurskyddsfrågan, icke synes mig hafva blifvit genom vår nu gällande lagstiftning tillgodosedt i den omfattning, som af samma intresse kräfves och af befolkningens nuvarande bildningsgrad i allmänhet torde medgifvas, har jag trott ett försök böra göras för att söka utverka lagstiftningens mellankomst till befrämjande af nyssnämnda syftemål. Endast derom har jag hyst någon tvekan, huruvida ändamålet bäst må kunna uppnås, antingen på den Kongl. Maj:t förbehållna ekonomiska lagstiftningens väg eller i den ordning, som för stiftande af kriminallag är stadgad, genom ett tillägg till 18 kap. 16 § strafflagen; men bedömandet häraf lärers lämpligen böra öfverlemnas till Kongl. Maj:t, derest Riksdagen öfver hufvud anser motionen förtjena afseende.

Under åberopande af hvad jag sålunda anført och jemväl i enlighet med svenska allmänna djurskyddsföreningens och svenska allmänna qvinnoföreningens till djurens skydd önskan, får jag föreslå,

att Riksdagen behagade till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse med begäran, att Kongl. Maj:t tacktes taga i nådigt öfvervägande, om och till hvilken utsträckning lagbestämmelser må kunna meddelas i syfte att vid slagt af husdjur minsta möjliga lidande, medelst förutgående bedöfning eller på annat ändamålsenligt sätt, tillfogas djuren.

Det lär ej kunna förnekas, att våra husdjur vid slagtning understundom utsättas för onödigt lidande, som lätteligen skulle kunnat besparas dem, och utskottet gifver sitt fulla erkännande åt de varmhartade sträfvanden, hvilka syfta åt det mål, som med ifrågavarande motion ytterst afses, eller att — här i ett specielt afseende — skydda de värnlösa djuren.

Att i strafflagen — hvarest i 18 kap. 16 § finnas allmänna bestämmelser om straff för grymhet mot djur, hvilka bestämmelser naturligen hafva sin tillämpning jemväl i fråga om grymhet vid slagtning — införa stadganden om hvad som under särskilda förhållanden må anses såsom grymhet, synes emellertid utskottet hvarken behöfligt eller öfverensstämmande med strafflagens affattning i öfrigt. Utskottet är derjemte af den mening, att motionens syfte, säkrare än genom nya lagbestämmelser, vinnes på öfvertygelsens och upplysningens väg. Såväl enskilda personer som de många inom landet verkande djurskyddsföreningarna hafva, såsom motionären också påpekat, utöfvat en kraftig verksamhet i detta hänseende, i det de — i synnerhet på senare tider — egnat särskild uppmärksamhet åt frågan om det ur djurskyddsvänlig synpunkt rigtigaste sättet för husdjurens slagtning. Härigenom spridas så småningom bland folket kunskap om lämpliga slagtsätt och känslan af det orätta i att vid slagtningen tillfoga djuren onödigt lidande; och att redan mycket vunnits på denna väg, derom lär ej råda något tvifvel.

På dessa grunder hemställer utskottet,
att motionen icke må till någon Riksdagens åtgärd
föranleda.

Stockholm den 19 april 1894.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.

Reservation

af herrar *Ölander* och *Bruzelius*, hvilka ansett, att motionen bort
af utskottet tillstyrkas.

Herrar *Hasselrot* och *L. O. Larsson* hafva begärt få här antecknadt,
att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.